

Raadsbesluit

Onderwerp: Almelose Klimaatadaptatiestrategie 2021-2025

Samenvatting raadsvoorstel

Het klimaat verandert en dat heeft effecten op de stad en onze dorpen. In de Almelose Klimaatadaptatiestrategie staat aangegeven hoe we in Almelo deze effecten willen aanpakken. Samen met de met inbreng van betrokken inwoners en organisaties hebben we daar een strategie voor opgesteld. De strategie bestaat uit een beschrijving van de problematiek, de te verwachten effecten, de ambitie en een uitvoeringsagenda met maatregelen die nodig zijn om klimaatrobust te worden. Uiterlijk in 2030 lossen we alle onacceptabele situaties op. De onwenselijke situaties lossen we op door ze te combineren met andere werkzaamheden (werk- met-werk-maken). Klimaatadaptatie gaat ook over particulier terrein en daarom zetten we ook in op samenwerken en stimuleren om inwoners, bedrijven en corporaties te motiveren om ook hun steentje bij te dragen.

De Raad van de Gemeente Almelo:

Gezien het voorstel van burgemeester en wethouders;

Besluit:

1. Kennis te nemen van de Almelose Klimaatadaptatiestrategie 2021-2025 (reg.nr. 02 intern 76832 20210504 Hoofdrapport) en Achtergrondrapport (reg.nr. 02 intern 76832 20210504 Achtergrondrapport)
2. In te stemmen met de volgende ambities en uitgangspunten:
 - a. Bij extreme regenval blijven hoofd- en gebiedsontsluitingswegen toegankelijk voor hulpdiensten;
 - b. Regenval veroorzaakt geen grote schade in gebouwen of nutsvoorzieningen;
 - c. Hoge grondwaterstanden veroorzaken geen schade of gezondheidsrisico's;
 - d. Er zijn voldoende mogelijkheden voor verkoeling in de stad, om hittestress voor kwetsbare groepen en objecten te voorkomen;
 - e. De sponswerking van de bodem is vergroot en we beschikken over een robuust watersysteem.
3. Voor de strategie om maatregelen uit te voeren te kiezen voor:
 - a. Uiterlijk in 2030 zijn alle onacceptabele situaties opgelost;
 - b. Uiterlijk in 2085 worden onwenselijke situaties opgelost door deze te combineren met andere werkzaamheden (werk-met-werk maken);
 - c. Hiervoor de volgende leidende principes te hanteren: samenwerken, meekoppelen, stimuleren, voorkomen/reguleren en verdiepen.
4. Voor het onderdeel "werken aan bewustwording en stimuleren" in de periode 2022 t/m 2030 jaarlijks €75.000 beschikbaar te stellen om inwoners, bedrijven en corporaties in Almelo te motiveren hun privé-terrein (tuin) te ontstenen en daken af te koppelen. De middelen hiervoor te verwerken in het financieel meerjarenperspectief (perspectiefnota 2021).

5. De uitvoering van de Almelose Klimaatadaptatiestrategie in beginsel te financieren uit de rioolheffing, en hierbij de volgende uitgangspunten te hanteren:
- a. Enkel watergerelateerde werkzaamheden worden gedekt uit de rioolheffing;
 - b. De rioolheffing blijft op het huidige niveau.
-

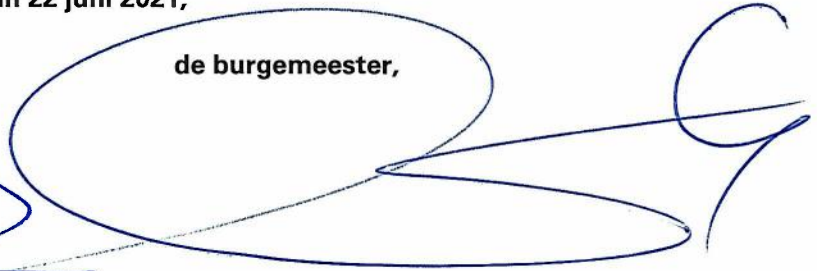
Gedaan in de openbare vergadering van 22 juni 2021,

de griffier,

drs. C.M. Steenbergen

de burgemeester,

A.J. Gerritsen

Naam: M. Roordink
Datum: 22 juni 2021
Team/teamonderdeel: ADV Advies
Telefoonnummer: 541451

Voorstel aan de raad

Onderwerp
Portefeuillehouder

Almelose Klimaatadaptatiestrategie 2021-2025
E.J.F.M. van Mierlo

Samenvatting raadsvoorstel

Het klimaat verandert en dat heeft effecten op de stad en onze dorpen. In de Almelose Klimaatadaptatiestrategie staat aangegeven hoe we in Almelo deze effecten willen aanpakken. Samen met de met inbreng van betrokken inwoners en organisaties hebben we daar een strategie voor opgesteld. De strategie bestaat uit een beschrijving van de problematiek, de te verwachten effecten, de ambitie en een uitvoeringsagenda met maatregelen die nodig zijn om klimaatrobust te worden. Uiterlijk in 2030 lossen we alle onacceptabele situaties op. De onwenselijke situaties lossen we op door ze te combineren met andere werkzaamheden (werk- met-werk-maken). Klimaatadaptatie gaat ook over particulier terrein en daarom zetten we ook in op samenwerken en stimuleren om inwoners, bedrijven en corporaties te motiveren om ook hun steentje bij te dragen.

Voorgesteld raadsbesluit

1. Kennis te nemen van de Almelose Klimaatadaptatiestrategie 2021-2025 (reg.nr. 02 intern 76832 20210504 Hoofdrapport) en Achtergrondrapport (reg.nr. 02 intern 76832 20210504 Achtergrondrapport)
2. In te stemmen met de volgende ambities en uitgangspunten:
 - a. Bij extreme regenval blijven hoofd- en gebiedsontsluitingswegen toegankelijk voor hulpdiensten;
 - b. Regenval veroorzaakt geen grote schade in gebouwen of nutsvoorzieningen;
 - c. Hoge grondwaterstanden veroorzaken geen schade of gezondheidsrisico's;
 - d. Er zijn voldoende mogelijkheden voor verkoeling in de stad, om hittestress voor kwetsbare groepen en objecten te voorkomen;
 - e. De sponswerking van de bodem is vergroot en we beschikken over een robuust watersysteem.
3. Voor de strategie om maatregelen uit te voeren te kiezen voor:
 - a. Uiterlijk in 2030 zijn alle onacceptabele situaties opgelost;
 - b. Uiterlijk in 2085 worden onwenselijke situaties opgelost door deze te combineren met andere werkzaamheden (werk-met-werk maken);
 - c. Hiervoor de volgende leidende principes te hanteren: samenwerken, meekoppelen, stimuleren, voorkomen/reguleren en verdiepen.
4. Voor het onderdeel "werken aan bewustwording en stimuleren" in de periode 2022 t/m 2030 jaarlijks €75.000 beschikbaar te stellen om inwoners, bedrijven en corporaties in Almelo te motiveren hun privé-terrein (tuin) te ontstenen en daken af te koppelen. De middelen hiervoor te verwerken in het financieel meerjarenperspectief (perspectiefnota 2021).
5. De uitvoering van de Almelose Klimaatadaptatiestrategie in beginsel te financieren uit de rioolheffing, en hierbij de volgende uitgangspunten te hanteren:
 - a. Enkel watergerelateerde werkzaamheden worden gedekt uit de rioolheffing;
 - b. De rioolheffing blijft op het huidige niveau.

Inleiding

In 2019 hebben we stresstesten uitgevoerd en zijn de effecten in beeld gebracht die worden veroorzaakt door het veranderende klimaat. Het gaat dan over overstroming, extreme regenval, droogte en hitte. Zie ook de raadsbrief "Kwetsbaarheden in klimaatverandering" van 12 november 2019 met kenmerk Raad - 1905732.

De resultaten van deze stresstesten hebben we op 4 februari 2020 gepresenteerd in een politiek beraad beeldvormend en via een zogeheten "klimaat-effectenspel" hebben de raadsleden ons leidende principes meegegeven om de effecten te kunnen prioriteren. Welke effecten van weersextremen zijn onacceptabel, welke zijn onwenselijk en welke zijn acceptabel? Deze principes zijn als basis gehanteerd voor de Almelose Klimaatadaptatiestrategie. De strategie bestaat uit een beschrijving van de problematiek, de te verwachten effecten, de ambitie en een uitvoeringsagenda met maatregelen die nodig zijn om klimaatrobust te worden.

We hebben in de eigen organisatie en via het project Almelo's klimaat in stroomversnelling meerdere risico- c.q. kansendialogen gevoerd over het prioriteren van de effecten en mogelijke handelingsperspectieven. In het politiek beraad beeldvormend van 30 maart 2021 hebben we de dialoog gevoerd met betrokken inwoners en input gekregen hoe zij denken over de effecten van klimaatverandering. In het politiek beraad oordeelvormend van 6 april 2021 heeft de raad ons kaders en input gegeven voor de ambities en de termijn waarop we klimaatrobust willen zijn. Zie ook de discussienota "20210324 Almelose klimaatadaptatiestrategie ambities en scenario – discussienota t.b.v. oordeelsvorming" welke u kunt vinden op iBABS bij de vergadering van 6 april 2021.

In het politieke beraad van 30 maart 2021 gaven de aanwezige inwoners op hoofdlijnen aan dat beperkte overlast bij extreem weer acceptabel is, dat ze graag meer groen willen en dat ze zelf ook bereid zijn om de handen uit de mouwen te steken. Verder ontvangen zij graag van de gemeente informatie wat ze kunnen doen en een helpende hand. Dit hebben we verwerkt in de strategie door ook in te zetten op samenwerken en stimuleren.

In het politieke beraad van 6 april 2021 gaf de raad aan dat ze kunnen instemmen om de onacceptabele situaties uiterlijk in 2030 op te lossen en dat ze zich kunnen vinden in de voorgestelde ambities en uitgangspunten. Voor het oplossen van de onwenselijke situaties gaf de raad aan dat ze wil inzetten op maximaal meeliften met andere projecten (werk-met-werk-maken) en dat deze daardoor uiterlijk in 2085 opgelost zullen zijn. Dat komt overeen met de input van de inwoners dat beperkte overlast acceptabel is. Ook deze punten zijn verwerkt in de strategie.

De Almelose Klimaatadaptatiestrategie is samen met de stad opgesteld, met input vanuit de raad en gebruik makend van input vanuit gesprekken met inwoners (burgerparticipatie) via het project Almelo's klimaat in stroomversnelling en het politiek beraad beeldvormend van 30 maart 2021. Ook het waterschap Vechtstromen heeft actief deelgenomen aan het opstellen van de strategie.

Samenvattend zag/ziet het proces er als volgt uit:

4 februari 2020	Politiek Beraad -> beoordeling effecten adv klimaat-effectenspel
Mei-november 2020	Opdrachtformulering, afstemming intern, offertetraject en opdracht Almelose Klimaatadaptatiestrategie
Januari 2021	Uitwerken klimaat-effectenspel in prioritering locaties adv stresstesten
4 februari 2021	Ambtelijke dialoog -> Aanvullen en toetsen prioritering
16 februari 2021	Ambtelijke dialoog -> Bepalen rol en meekoppelkansen
Februari 2021	Opstellen ambitie en scenario's (discussienota)
23 maart 2021	B&W -> ambitie en scenario's aanbieden aan raad
30 maart 2021	Politiek Beraad Beeldvormend -> gebiedsdialoogen met samenleving
6 april 2021	Politiek Beraad Oordeelvormend -> advies aan college voor ambitie en termijn waarop we klimaatrobust willen zijn
April	Uitwerken Almelose klimaatadaptatiestrategie en Agenda
11 mei 2021	Besluitvorming B&W -> Aanbieden Strategie en Agenda aan de Raad
8 juni 2021	Politiek Beraad Oordeelvormend -> Strategie en Agenda
22 juni 2021	Besluitvorming Raad -> Strategie en Agenda

Vanuit het college is toegezegd dat we de Almelose Klimaatadaptatiestrategie voor de zomer 2021 ter besluitvorming aan uw raad aanbieden. De vergadering van 22 juni 2021 is de laatste vergadering voor de zomer.

Beoogd effect

Voorbereid zijn op de effecten van de klimaatverandering op gebied van wateroverlast, hitte, droogte en waterveiligheid. Doel uit het programma Duurzaamheid is dat de openbare ruimte in 2022 beter is voorbereid op en bestand tegen wateroverlast en hittestress.

Invulling geven aan de afspraken met het Rijk. In 2018 is het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie vastgesteld. Hierin hebben Rijk, provincies, waterschappen en gemeenten met elkaar afgesproken dat ons land vanaf 2050 klimaatrobuust en waterbestendig is ingericht.

Argumenten voor

1.1 Past binnen bestaand beleid

In het programma Duurzaamheid is het volgende doel opgenomen: In 2022 is de openbare ruimte in Almelo beter voorbereid op en bestand tegen wateroverlast en hittestress. Met de Almelose Klimaatadaptatiestrategie geven we invulling aan dat doel.

1.2 Past binnen afspraken met het Rijk.

In het in 2018 vastgestelde Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie hebben Rijk, provincies, waterschappen en gemeenten met elkaar afgesproken dat ons land vanaf 2050 klimaatrobuust en waterbestendig is ingericht. In de Almelose Klimaatadaptatiestrategie geven we invulling aan hoe we dat in Almelo gaan doen.

1.3 Past binnen opgehaalde kaders en input

Via de politieke beraden van 4 februari 2020, 30 maart 2021 en 6 april 2021 hebben we bij inwoners en raadsleden kaders en input opgehaald. Deze kaders en input zijn ook afgestemd met deskundigen van de gemeente en waterschap Vechtstromen, en verwerkt in de Almelose Klimaatadaptatiestrategie.

2a.1 De stad moet toegankelijk blijven voor hulpdiensten

Bij extreme regenbuien is het van essentieel belang dat de hulpdiensten kunnen blijven functioneren. Door ambities en richtlijnen op te stellen blijven in de toekomst de locaties van de hulpdiensten en de hoofd- en ontsluitingswegen (inclusief tunnels) van de stad en onze dorpen ook bij extreme regenval toegankelijk. Hierdoor kunnen de hulpdiensten ook bij extreme regenval uitrukken en de locaties bereiken die hulp nodig hebben. Voor de aanleg van nieuwe hoofd- en ontsluitingswegen hebben we ontwerpuitgangspunten opgesteld zodat naast de hulpdiensten ook auto's op hoofd- en ontsluitingswegen kunnen blijven rijden.

2b.1 De impact is groot

Bij hevige regenval willen we geen waterschade in gebouwen en moeten nutsvoorzieningen zoals bijvoorbeeld trafostations blijven functioneren. Dat bereiken we door gebouwen voldoende hoog aan te leggen ten opzichte van het wegpeil, door water vast te houden op eigen terrein en door het klimaatrobuust inrichten van de openbare ruimte. De eigenaren van privé-terreinen blijven zelf verantwoordelijk voor het voorkomen of beperken van schade door wateroverlast vanuit eigen terrein.

2c.1 Gezondheid en welzijn zijn belangrijk

Bij te hoge grondwaterstanden willen we niet dat er schade optreedt aan gebouwen of dat de gezondheid van inwoners daar onder lijdt. Door nieuwe gebouwen voldoende hoog aan te leggen kunnen we dit voorkomen. In de openbare ruimte neemt de gemeente maatregelen in de openbare ruimte als er sprake is van structurele overlast en de maatregelen doelmatig zijn. De eigenaren van privé-terreinen blijven zelf verantwoordelijk voor de waterdichtheid van de kelder en het oplossen van grondwateroverlast op eigen terrein.

2d.1 Voldoende koeling zorgt voor minder problemen

Hitte levert vooral bij kwetsbare groepen zoals ouderen problemen op. Dat noemen we hittestress. We gaan aanvullend onderzoek uitvoeren of we voldoende “koelteplekken” hebben en of er qua hitte kwetsbare objecten zijn. Op basis van de resultaten kunnen we dan bepalen of er maatregelen nodig zijn. Bij het herinrichten van de openbare ruimte streven we er naar om deze hittebestendiger in te richten. Bij het opstellen van het Omgevingsplan onderzoeken we of het wenselijk is om voor nieuwbouw eisen op te nemen die de hittestress beperken. Inwoners, bedrijven en instellingen zijn zelf verantwoordelijk om maatregelen te treffen om schade en gezondheidsimpact van hitte in gebouwen en op privaat terrein te beperken.

2e.1 Droogte veroorzaakt onomkeerbare schade

We willen voorkomen dat droogte leidt tot onomkeerbare schade aan openbaar groen en natuur. Bij nieuwe ontwikkelingen zorgen we ervoor dat die “neerslag bergend” en “afvoer vertragend” worden ingericht. Bij de herinrichting van de openbare ruimte treffen we waar mogelijk maatregelen om de structurele gevolgen van droogte te beperken. Bij het opstellen van het Omgevingsplan onderzoeken we of het wenselijk is om voor droogtebestrijding eisen op te nemen. De eigenaren van privé-terreinen zijn zelf verantwoordelijk voor het droogtebestendig maken van hun eigen terrein en het eventueel oplossen van droogteproblemen.

3a.1 Onacceptabele situaties hebben grote impact

De onacceptabele situaties leiden tot onacceptabele risico's die we zo snel mogelijk moeten oplossen. Het is bijvoorbeeld niet acceptabel dat de hulpdiensten een wijk niet kunnen bereiken omdat de toegangsweg onder water staat. Een termijn t/m 2030 is een reële tijd om de risico's op te lossen. Voor een aantal werkzaamheden kunnen we meeliften met andere gemeentelijke projecten. Tevens kunnen we t/m 2030 zoveel mogelijk gebruik maken van Rijkssubsidies (Impulsgelden) die aangevraagd kunnen worden voor werkzaamheden die uiterlijk in 2027 zijn afgerond.

3b.1 Onwenselijke situaties zijn lastig maar niet maatgevend

De onwenselijke situaties zijn lastig maar leiden niet tot onacceptabele risico's. Er zit geen tijdsdruk op om deze op te lossen. Omdat ze lastig zijn willen we ze wel graag op termijn oplossen. We streven er naar om het oplossen van onwenselijke situaties zoveel mogelijk te combineren met andere gemeentelijke projecten. Hierdoor kunnen we de kosten voor klimaatadaptatie aanzienlijk beperken. Uiterlijk in 2085 (levensduur riolering is 65 jaar) zijn we overal geweest en hebben we de onwenselijke situaties meegenomen in de gemeentelijke projecten. Landelijk is het streven om in 2050 klimaatrobust te zijn en we zullen de belangrijkste onwenselijke situaties voor die tijd oplossen.

3c.1 Samen kunnen we kansen benutten

Overeenkomstig het huidige beleid uit het actuele verbreed gemeentelijke rioleringsplan (vGRP) nemen we het onderdeel klimaatrobust maken al mee als we aan de slag gaan in de openbare ruimte. We zijn dus al goed bezig, maar we zijn nog niet klaar en kunnen het als gemeente ook niet alleen. Het grootste deel van onze ruimte is immers in bezit van onze inwoners en bedrijven. En in de openbare ruimte zijn de ruimtelijke claims groot. We moeten dus samenwerken en zaken slim combineren. Ook gaan we inwoners, bedrijven en corporaties stimuleren om zelf maatregelen te treffen op eigen terrein.

4.1 Voor het uitvoeren van het onderdeel “werken aan bewustwording en stimuleren” en het uitvoering geven aan de motie is extra budget nodig

Op 30 juni 2020 heeft de raad het college via de motie “Regenton als instrument voor afkoppelen” gevraagd om in de adaptatiestrategie een voorstel op te nemen om inwoners te motiveren hun tuin te ontstenen. Dit is in de strategie verwerkt door in te zetten op samenwerken en stimuleren en hiervoor wordt uw raad voorgesteld om in de periode 2022 t/m 2030 jaarlijks € 75.000 extra beschikbaar te stellen. Het uitvoeren van de motie maakt deel uit van die € 75.000.

5.1 Financiën hebben geen impact op de rioolheffing

Definitieve besluitvorming over de financiële gevolgen van de Almelose Klimaatadaptatiestrategie wordt meegenomen bij het in 2021 op te stellen (omgevings-)programma water en riolering en het in 2021 te actualiseren kostendekkingsplan voor de rioolheffing. Daar worden zaken integraal afgewogen.

Vervolg

De ambities en maatregelen worden verwerkt in het (omgevings-)programma water en riolering en het bijbehorende kostendekkingsplan als onderbouwing voor de rioolheffing. De raad wordt in de loop van dit jaar betrokken bij het opstellen van dat programma. Dat programma wordt vastgesteld door het college. Het kostendekkingsplan ter onderbouwing van de rioolheffing zal eind 2021 ter besluitvorming aan de raad worden aangeboden.

Voorts wordt na besluitvorming over het Raadsvoorstel de stimuleringsregeling opgesteld.

Bijlagen

Bij dit voorstel horen de volgende bijlagen:

1. Hoofdrapport Almelose Klimaatadaptatiestrategie 2021-2025 (reg.nr. 02 intern 76832 20210504 Hoofdrapport)
2. Achtergrondrapport Almelose Klimaatadaptatiestrategie 2021-2025 (reg.nr. 02 intern 76832 20210504 Achtergrondrapport)

Burgemeester en Wethouders van Almelo, _____

de secretaris,
F.W. van Ardenne

de burgemeester,
A.J. Gerritsen

We stellen uitgangspunten voor wat we wel en niet uit de rioolheffing mogen financieren. Tijdens het politiek beraad oordeelsvormend van 6 april 2021 is aangegeven dat de onwenselijke situaties zo veel mogelijk via werk-met-werk maken opgelost moeten worden. Uitgangspunt hierbij is dat deze werkzaamheden gefinancierd kunnen worden zonder extra stijging van de rioolheffing.

Kanttekeningen

1.1 Niets doen is geen optie

In 2019 hebben we voor de onderdelen wateroverlast, hitte, droogte en waterveiligheid stresstesten uitgevoerd. Via de politieke beraden van 4 februari 2020, 30 maart 2021 en 6 april 2021 hebben we kaders en input opgehaald. We hebben samen met de stad uitgewerkt welke effecten we wel en niet acceptabel vinden. Uit de uitgevoerde analyse blijkt dat er bij weersextremen in Almelo onacceptabele en onwenselijke situaties kunnen optreden. Als we niets doen lopen we onacceptabel en onwenselijke risico's.

2.1 en 3.1 Ambitie en maatregelen kosten geld

De ambities en de maatregelen van de Almelse Klimaatadaptatiestrategie zijn groter dan de huidige ambities en maatregelen die we hebben vastgesteld in het actuele verbreed gemeentelijk rioleringsplan (vGRP). We hebben overeenkomstig het actuele vGRP de laatste jaren op gebied van klimaatrobuust maken al mooie stappen gezet. Door het voorstel om de onwenselijke situaties zoveel mogelijk te combineren met andere gemeentelijke projecten kunnen we de kosten voor klimaatadaptatie aanzienlijk beperken. Omdat we in het huidige vGRP al hebben ingezet op klimaatrobuust en hier ook al middelen voor hebben gereserveerd kunnen we dit nu nog binnen de huidige middelen financieren. In de toekomst is een lichte stijging van de rioolheffing echter niet volledig uit te sluiten. Zie ook kanttekening 5.2.

3a.1 Er is nog risico tot 2030

De onacceptabele situaties treden op bij een bui die in de theorie 1 x per 100 jaar valt. Deze bui kan theoretisch ook al vóór 2030 vallen en tot dan lopen we nog risico dat er onacceptabele situaties zullen optreden. De kans dat zo'n bui precies valt op een plek van een "onacceptabele locatie" is vrij klein.

5.1 Ambities kunnen sneuvelen

Definitieve besluitvorming over de dekking van de financiën gevolgen van de Almelse Klimaatadaptatiestrategie volgt later dit jaar bij het opstellen van het (omgevings-)programma water en riool en het actualiseren van het kostendekkingsplan voor de rioolheffing. Daar zal een integrale afweging plaatsvinden. Het uitgangspunt dat de rioolheffing ten gevolge van klimaatadaptatie niet mag stijgen kan impact hebben op de ambities.

5.2 Nog niet alles is bekend

De financiële gevolgen van de Almelse Klimaatadaptatiestrategie hebben vooral betrekking op oplossen van onacceptabele en onwenselijk wateroverlastsituaties, en het stimuleren en aanjagen van bedrijven en inwoners om ook actie op eigen terrein te ondernemen. De maatregelen die nodig zijn op gebied extra grondwateroverlast, droogte en hitte zijn nog niet bekend; hiervoor is nader onderzoek nodig. Hiervoor zijn in de periode 2021 t/m 2025 middelen gereserveerd, om te onderzoeken of er maatregelen nodig zijn en wat die dan gaan kosten. Die kosten kunnen we dan in een volgende update van het kostendekkingsplan meenemen.

Kosten, opbrengsten en dekking

De additionele kosten voor de stimuleringsregeling ad. €75.000 euro voor de periode 2022 t/m 2030 wordt verwerkt in het meerjarenperspectief (bij behandeling van de perspectiefnota).

De financiële doorvertaling van de ambities en maatregelen wordt verwerkt in het kostendekkingsplan voor de rioolheffing, bij de actualisatie van het verlengd gemeentelijk rioleringsplan (vGRP), dat eind 2021 ter besluitvorming aan de raad wordt aangeboden. Uitgangspunt is dat de rioolheffing op het huidige niveau blijft.